

"Алматы облысының 2010 жылға дейінгі кезеңге арналған экологиялық бағдарламасы" және табиғат қорғау шаралары мен ғылыми зерттеу жұмыстарының 2003 жылға арналған жоспары туралы

Күшін жойған

Алматы облыстық мәслихатының 2002 жылғы 26 желтоқсандағы N 31-161 шешімі. Алматы облыстық Әділет басқармасында 2003 жылғы 12 ақпанда N 1011 тіркелді. Күші жойылды - Алматы облыстық мәслихатының 2011 жылғы 14 қаңтардағы N 41-234 шешімімен

Ескерту. Күші жойылды - Алматы облыстық мәслихатының 2011.01.14 N 41-234 Шешімімен

Қазақстан Республикасының "Қоршаған ортаны қорғау туралы" Заңындағы 10-бабына сәйкес Алматы облысының мәслихаты **ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:**

1. "Алматы облысының 2010 жылға дейінгі кезеңге арналған экологиялық бағдарламасы" N 1 қосымшаға сәйкес бекітілсін.

2. Табиғат қорғау шаралары мен ғылыми-зерттеу жұмыстарының 2003 жылға арналған жоспары N 2 қосымшаға сәйкес бекітілсін.

3. Жоғарыда аталған бағдарламаны жүзеге асыру мақсатында аудандар мен қалалардың әкімдеріне, облыстық басқарма, комитет, департаменттердің басшыларына өз жұмыстарында әрбір ведомстволық бағыныстағы кәсіпорындар бойынша табиғат қорғау ахуалын терең зерделеу осы бағыттағы жұмыстардың нақты шараларын жүзеге асыру, басшылар мен селолық округ әкімдерінің оларды сөзсіз орындауға деген жауапкершілігін арттыру ұсынылсын.

4. Осы шешімнің орындалуын бақылау облыстық мәслихаттың аграрлық мәселелер және экология жөніндегі тұрақты комиссиясына (А.Зияданов), облыс Әкімінің орынбасары (А.Тойбаев) жүктелсін.

О б л ы с т ы қ м ә с л и х а т
сессиясының Төрағасы

О б л ы с т ы қ м ә с л и х а т
Хатшысы

Алматы	облыстық	мәслихатының
2002	жылғы	26 желтоқсандағы
N	31 - 161	шешіміне
N 1 қосымша		

Алматы облысының 2010 жылғы кезеңіне дейінгі экологиялық бағдарламасы

Алматы - 2001

КІРІСПЕ

Алматы облысы ол экономиканы жоғары деңгейде дамытуға әлеуетті ықпал ететін табиғи ресурстары бай аймақ. Алайда, тарихи қалыптасқан жалпы республикадағы сияқты, алматы облысында да табиғат пайдаланудың ресурстық - шикізаттық және бірдақылдық жүйесі, шаруашылық жүргізудің ұлттық дәстүрлерін, табиғи жағдайларын ескермей жүзеге асыру көптеген экологиялық проблемалардың туындауына әкеліп соқтырды.

Нарықтық экономикаға көшу кезеңін бастарынан өткерген елдердің тәжірибесі және аймақтың әлеуметтік - экономикалық және экологиялық жағдайын талдау, облыста осы міндеттерді шешудің мүмкіндіктері бар екендіктерін көрсетіп берді:

- құқықтық-нормативтік базаны жетілдіру процесі жүріп жатыр;
 - жергілікті өзін-өзі басқару рөлі күшеюде;
- табиғат қорғау қызметін экономикалық ынталандырудың және ресурстарды сақтау резервтерінің болашағы бар;
- жаңа технологиялар үшін жағдайлар жасалуда;
 - экологиялық білім процесі жетілдірілуде.

Осыларды және басқа да табиғат қорғау қызметін ынталандырудың алғышарттары аймақты теңдестірілген түрде тұрақты дамытуға мүмкіндік беріп, халықтың өмір сүруіне қолайлы жағдайлар жасауды қамтамасыз етеді.

Қазақстан Республикасындағы табиғат қорғау жұмыстарын ұйымдастыру практикасы, сондай-ақ басқа елдердің тәжірибесі көрсеткендей, республика аймақтарында халықтың денсаулығы мен табиғатты қорғау жөніндегі қызметтің негізгі бағыттары нақтыланған маңызды құжаттардың бірі - қоршаған ортаны қорғаудың аймақтық кешенді бағдарламалары болып табылады.

Экологиялық бағдарлама ол бұрынғы атқарылған қызметтің экологиялық зардабын кешенді анықтауға және ақтаушы шаралар кешенін өткізуге арналған негіз дайындауға бағытталған экологиялық аудит болып табылады. Ол төмендегідей құжаттарды қамтиды: облыс немесе қала аумағындағы географиялық, климаттық, табиғи ресурстық, әлеуметтік-экономикалық жағдайларды талдау; экологиялық жағдайға баға беріледі; нақты шаралары, олардың мақсаттары мен міндеттері, орындалу мерзімдері, негізгі мүмкін

болатын орындаушыларды және қаржыландырудың көздері көрсетілген таяудағы 3-5 жылға және келешекке табиғат қорғау қызметінің негізгі бағыттары анықталады.

Алматы облысының табиғи ортасы энергетика кәсіпорындарының, өндіруші және өңдеуші кәсіпорындардың, аграрлық кешеннің жоғары техногендік жүктемесін басынан өткеруде. Бірқатар аудандарда өте қолайсыз экологиялық жағдай қалыптасты. Осы жағдайдың ең қауіпті көрінісі - шөлдену, топырақ қабатының нашарлауы, су ресурстарының ластануы мен таусылуы, биологиялық әркелкіліктің бұзылуы мен қысқаруы. Орын алған жағдайды, қалыптасқан түрлі экологиялық проблемаларды шешу бірнеше жылдарды және қаржылық қаражатты қажет етеді. Қаржылық ресурстарды тиімді де ұтымды пайдалану үшін аймақтағы табиғат қорғау қызметінің стратегиясын және басымдық бағыттарын анықтау қажет.

Алматы облысының 2010 жылға дейінгі кезеңдегі экологиялық бағдарламасы Алматы облыстық қоршаған ортаны қорғау басқармасының 2002 жылғы 15-тамыздағы шартының негіздегі тапсырмалары бойынша орындалуда. Бағдарламаны әзірлеу кезінде төмендегі құжаттар негізге алынды: Республика Президенті Н.Ә. Назарбаевтың қазақстан халқына жолдауының негізгі мазмұнын құрайтын Қазақстан Республикасын 2030 жылғы кезеңге дейін дамытудың негізгі стратегиялық бағыттары;

Қазақстан Республикасының экологиялық қауіпсіздік концепциясының Ережесі; Қазақстан Республикасындағы табиғат қорғау стратегиясының қызметі; Қазақстан Республикасының "Қоршаған ортаны қорғау туралы" Заңы және тағы басқа да соңғы уақытта қабылданған табиғатты қорғау туралы заңдар. Бағдарламаны жасау кезінде міндетті түрде аймақты дамытудың әлеуметтік-экономикалық маңызды бағыттары ескерілді.

Алматы облысының экологиялық бағдарламасының жауапты әзірлеушісі "Экон" ғылыми-өндірістік орталығы болып табылады. Жеке бөлімдерді жасауға ҚР ұлттық академиясының, Гидромониторинг АҚ-ның, Қоршаған орта мен климат мониторингі Қазақ ғылыми зерттеу институтының (ҚОКМҚазҒЗИ), Әл-Фараби атындағы ҚазМу-ның мамандары қатысты.

1. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері

Қоршаған ортаны қорғаудың түрлі аспектітерінің проблемасын кешенді шешу Қазақстан Республикасының жаңа экономикалық саясатқа көшу жағдайында орын алып отырған экономикалық және әлеуметтік проблемалар кідіртуде. Алайда, күрделі экологиялық жағдайда қабылданбаған шаралар, қоршаған орта мен халықтың денсаулығына зиянын тигізіп отыр. Осы құжатты дайындау

кезінде қалыптасқан экологиялық - экономикалық жағдайды ескере отырып, төмендегі принциптер негізге алынды:

- Алматы облысы экологиялық ортасының қолайлылығын қамтамасыз ету;
 - Табиғат қорғау қызметін ынталандыратын перспективті экономикалық және құқықтық тетік құру.
- Бағдарламаның мақсаты:

Бағдарламаның негізгі мақсаты - қоршаған табиғи ортаны қорғау және қалпына келтіру жөніндегі шаралар кешенін әзірлеу және жүзеге асыру болып табылады.

Бағдарламаның міндеттері:

Бағдарламаның негізгі міндеттері:

- қоршаған ортаға антропогендік әсердің деңгейін төмендету (зиянды қалдықтардың атмосфераға шығарылуын қысқарту, су ресурстарын қорғау, өндірістік және тұрмыстық қалдықтарды пайдалану, жерді қорғау және тиімді пайдалану);
- қоршаған орта сапасын кешенді зерделеу мен гигиеналық баға беру, оның тұрғындар денсаулығының қалыптасуына ықпалы;
- экологиялық ақпараттар мәліметтерінің негізін құру;
- бақылау, қадағалау жүйелерін кеңейту;
- қоршаған ортаның жағдайына мониторинг элементтерін құру;
- қоршаған ортаны және табиғи ресурстарды пайдалану жағдайларына бірегей нормативтік талаптардың аймақтық жүйесін құру;
- "таза" технологияны енгізуді ынталандыру;
- табиғат пайдаланудың маңыздылығы мен проблемаларын шешу басымдылықтары;
- табиғи ортаны қалпына келтіру үшін ғылым мен техника жетістіктерін пайдалану;

Бағдарламаны жүзеге асыру қоршаған ортаның ластану, нашарлау және тозу деңгейін төмендетуге; проблемаларды жоюға немесе тоқтатуға негіз жасайтын экологиялық нормативтер, талаптар, әдістемеліктер, техникалық және технологиялық құралдар кешенін жасақтауға; келеңсіз тенденцияларға болжамдар жасап, тиісті шаралар қолдануды қарастыруға мүмкіндіктер береді.

2. Алматы облысының қоршаған ортасының жағдайын кешенді бағалау

Қоршаған ортаның нашарлау түрлері

Алматы облысының қоршаған табиғи ортасының жағдайын талдау, табиғи және шаруашылық объектілерінің өзара іс-әрекеті нәтижесінде белгілі бір

экологиялық - шаруашылық жүйенің қалыптасқанын көрсетіп берді. Осынау іс-әрекеттің деңгейі мен сипаты қоршаған орта мен оның ресурстары нашарлауының әртүрлі дәрежесін анықтап, аймақтың әртүрлі экологиялық жүйесінің сапалық және сандық жағдайы көрініс береді.

Алматы облысында табиғи орта нашарлауының төмендегідей түрлері анықталды.

1. Жел эрозиясы. Алматы облысының шөлейт аудандарында желдің жиі соғуы нәтижесінде жел эрозиясы кеңінен орын алған.

Жел эрозиясына ұшыраған жеті аудан анықталды. Панфилов алабындағы жыртылған учаскелерде жел және ирригациялық эрозия болуы мүмкін; тау сағасындағы Қаратал ауданы орташа және күшті жел эрозиясымен; Ақсу таулы - жазықты ауданында құмдауыт топырақты жел эрозиясы процесі және ирригациялық эрозия байқалады; Лепсі ұсақ - құмды жазықты ауданы орташа және күшті жел эрозиясына ұшыраған;

Сасықкөл және Алакөл жазықты ауданындағы құм алаптары мен құмдауыт топырақ жел эрозиясына ұшыраған; ұшарал аласа таулы - жоталы - жазықты ауданында орташа және қатты жел эрозиясы және таулы - жазықты Алакөл ауданында төменгі дәрежелі жел эрозиясы байқалады.

2. Су эрозиясы. Іле алатауының таулы аймақтарындағы жазықтықта, Кеген және Нарынқолдағы тауаралық жазықтығында аумақтың едәуір беткейленіп, таратылуы әсіресе, Қарасай, Жамбыл, Еңбекшіқазақ және Кербұлақ аудандарының шаруашылықтарында әлеуетті қауіптілік байқалады. Жауын - шашын мен қамтылған және жартылай қамтылған аймақтардағы тәлімі жерлер, барлық тәлімі алқаптар 2-ден 12 градус аралықтарындағы таулы беткейлерде орналасқан алқаптар. Олар тез шайылып кетуге ыңғайлы болып келеді. Қарасай және Еңбекшіқазақ аудандарының шаруашылықтарында жырталы эрозия көрініс береді.

Алматы облысының табиғи мал азғындық алқаптарына, әсіресе таулы беткейлерге орналасқан жайылымдықтарға эрозия үлкен нұқсан келтіреді. Ол шымның бұзылуының, жайылымдық шөптердің құнарлы бөлігінің жойылуының негізі болып табылады.

3. Жайылымдықтың нашарлауы. Алматы облысының жайылымдығы 14449,9 мың га жерді немесе облыстың 64 % жерін алып жатыр. Облыстың табиғи жағдайының әртүрлілігі жайылымдықтардың әртүрлі болуына негіз болып табылады: жазықты - шөл алабынан бастап, биік таулы жайылымдықтар. Жайылымдықтардың экологиялық жүйесін қарқынды пайдалану олардың антропогендік бұзылуына әкеліп соқтырды. Бүгінгі таңда жайылымдықтарды үздіксіз пайдалану және бұталарды шабу, әсіресе сексеуілдерді отынға шауып алу жайылымдықтарды құмның 50-60 % басуына ол берді. Сол себептен құмды

төбешіктің 10 % жуығы бұзылды. Ластанған және өте нашарлаған жайылымдықтардың өнімділіктері әр гектардан 0,5-0,9 центнерден аспауда.

Бүгінгі таңда Жоңғар Алатауы жоталарының оңтүстік беткейлері мен іле Алатауының солтүстік беткейлері аралығындағы жайылымдықтардың экологиялық жүйесінің өнімділігі гектарына 1,0-2,4 центнерден айналып, көктемгі - жазғы - күзгі уақыттарда пайдаланылады және орташа нашарлаған б о л ы п т а б ы л а д ы .

Аумақты суармалы және тәлімі егін шаруашылығына игерудің нәтижесі тау алабындағы жайылымдықтардың көп бөлігі 700-ден 1000 метрге дейін орташа және қатты нашарлаған болып табылады. Қарасай, талғар, Еңбекшіқазақ аудандарындағы жайылымдықтар тапталып, қатты тозған.

Биік таулы жайылымдықтарға да антропогендік салмақ түскен. Олардың өнімділігі әр гектардан 6-9 центнерден 1,5-2,0 центнерге дейін төмендеді. Шөптері сұйылып, пайдасыз өсімдіктер басып кетті. Алматы облысының биік таулы жайылымдықтары арасында әсіресе, Ассы, үшқоңыр қойнауындағы Казачка өзенінің жоғарғы сағасындағы жайылымдықтар қатты тозған.

Алматы облысындағы негізгі шабындық алқаптар өзендердің (Іле, Лепсі, қаратал және т.б.) қойнауларына, көлдердің (Балқаш, Алакөл) айналасына, сондай-ақ тауларға орналасқан. Олар 449 мың гектарды алып жатыр. Тегістіктегі шабындықтың негізін қамыс тектес шөптер, сазды шабындықты қамысты құрақты шөптер құрап, олардың өнімділігі гектарына 30-50 центнерден айналууда. Кей жерлерінің өнімділігі 7-15 центнерден аспауда. Бүгінгі таңда Алматы облысындағы шабындық алқаптар қатты тозған. Оның негізгі себебі су объектілерінің гидрологиялық тәртіпті өзгертуі және шөпті тиімді шаппауы деп е с е п т е г е н ж ө н .

4. Орманды шабу. Алматы облысындағы орман үш түрге бөлінеді. Олар таулы қылқан жапырақты, тоғайлы және шөлді орман.

Таулы орман. Солтүстік Тянь-Шань мен Жоңғар Алатауындағы таулы орман жалпы көлемі 370 мың гектардан астам жерді алып жатыр. Соның ішінде қылқанды орманның үлесіне 135 мың гектар жер немесе 36,5 проценті тиеді.

Тоғайлы орман. Оған Балқаш өзенінің қойнауларындағы ормандар жатады. Оның жалпы көлемі 81 мың гектарды құрайды. Бұл ормандар Балқаш көліне су ресурстарын сақтап, жеткізуде үлкен маңызға ие болуда. Орман ағаштары түбірлерінің нығайтушылық әсерінің арқасында өзендердің жағалауларын судың шаюынан қорғап, шөгіндінің пайда болу процесін төмендету арқылы өзен арнасының тұрақтылығын қамтамасыз етеді.

Шөлді орман. Балқаш көлінен оңтүстікке қарай тау-құм, Сары-Есік атырау құмды өңіріне және жоңғар ойпатына орналасқан. Негізгі өсімдігі сексеуіл. Бұл орманның алып жатқан жер көлемі 1772 мың гектарды құрайды. Сексеуілді

орман құмды сусытпай ұстап, құмды боранның болуына кедергі келтіріп, өзендер мен каналдардың, елді мекендер мен жолдарды жабылып қалудан сақтайды, шөлейтті және жартылай шөлейтті жайылымдықтарды ұлғайтуға ықпал етеді. 1963 жылы облыстың таулы ормандарында жаппай ағаш шабуға тыйым салынып, ағаш дайындайтын кәсіпорын жойылды. Алайда Жоңғар Алатауы мен Солтүстік Тянь-Шаньнің кейбір аймақтарында орманды браконьерлікпен шабу байқалады. Соңғы жылдары Іле өзенінің ағысын реттеудің және егісті суаруға судың көп алынуы тоғайлы орманның жағдайын күрт төмендетіп жіберді. Тоғайлы және сексеуілді орманның көп бөлігін жергілікті халық отынға шауып алды. Бұл тоғайлық өсімдіктердің нашарлауына, орман көлемінің қысқаруына әкеліп соқтырды.

5. Ауаның ластануы. Алматы облысының аумағы бойынша 2000 жылы атмосфераға зиянды заттардың қалдықтарын шығару 295,5 мың тоннаны құрады. Соның ішінде оның көп бөлігі 128,0 мың тоннасы автомобиль көлігінің зиянды қалдығы. Бұл жерде Алматы қаласында зиянды қалдықтардың осы түрі жалпы массаның 79 процентіне жуығын құрайтындығын айтып өткен жөн. Ал қалған аумақта бұл сандық көрсеткіш орташа есеппен 62,8 процентті құрайды. Алайда жаз кезеңі мен жексенбі күндеріндегі автокөлік ағысы бұл көрсеткіштерді теңестіріп жібереді.

Таулы белдеуде оңтүстікте елді мекеннің негізгі бөлігі орналасқан. Республикамыздағы бірқатар кәсіпорынның басын біріктіретін Алматы өндірісінің алыптары осында орын тепкен. Талғар, Қаскелең, Өтеген батыр және басқа үлкен-үлкен елді мекендерде халыққа қажет тауар өндіріледі. Оның ірі кәсіпорындары жеңіл және тамақ өнеркәсібі саласына қатысты. Айналаны ластаушы кәсіпорындардың арасында алдыңғы қатарда электр энергетика кәсіпорындары (ТЭЦ-1, ТЭЦ-2, АГРЭС) келеді. қатты заттар бойынша олардың шығаратын қалдығы 77 процентті, озат қышқылы бойынша - 89 процентті, күкірт тотығы бойынша (SO_2) 88 процентті, көміртегі қышқылы бойынша 32 процентті құрайды. Темір жолдың электрлендірілмеуі маңызды проблемаларды туындатуда. Бұл көмір қышқылы қалдығының көп мөлшерде-15 процентке дейін, күкірт тотығы мен қатты заттарды тиісінше 2 және 3 процент шығаруға жол бергізуде.

Қала маңындағы аймақтардың табиғи жағдайы Алматы қаласына үлкен әсерін тигізуде. Республикадағы ең ірі қаланың ауа бассейні өте лас. Жыл бойына Алматы қаласы ауа бассейнінің шаңмен ластануы едәуір мөлшерді көрсетті: күллі жыл бойына орта мөлшердің 1,5 -1,9 есеге өсуі байқалып, ол 0,23-0,29 мг/м³ деңгейіндегі ауытқуды көрсетті. Азот қышқылымен ластану барлық жыл бойына орта көрсеткіштен (0,058-0,098 мг/м³), қазан айынан наурыз айына дейін көмір қышқылымен ластану орта көрсеткіштерден (3,1-4.5 мг/м³) артық болды. Күкірт қышқылының орташа тәуліктік концентрациясы барлық айда

орташа деңгейден асқан жоқ.

Алматы қаласына жақын орналасқан елді мекендердің ауа бассейнінің ластануын зерттегенде SO₂, NO₂ қоспаларының жоғарғы екендігі, яғни орташа тәулік көрсеткіші 1,4-4,7 есеге, бір мезеттегісі 1,6-13,0 есеге жоғары екендігі анықталды. Бір мезеттік шаңмен ластануы орташа көрсеткіштен (25,3 %) және азот қышқылымен ластануы (31,7 %) жоғары екендігі байқалды.

Талғар және Есік қалаларында формальдегид пен азот қышқылының деңгейі орта тәуліктік көрсеткіштен едәуір жоғары, SO₂, NO₂ концентраттары 0,2-1,1 деңгейінде болды.

Талдықорған қаласының атмосферасы шаңмен едәуір аз ластанған. Тексерілген уақыт кезеңінде орта тәуліктік концентрация орта есеппен 0,09 мг/м³-ты құрады, ол орташа көрсеткіштің 0,6 проценті болады.

Дегенмен тұрақты бақылау постыларының соңғы жылдары тексеру материалдының болмауы Талдықорған қаласының атмосферасының ауасына толық баға беруге мүмкіндік бермей отыр.

6. Судың ластануы. Облыстағы судың үстіңгі қабатын ластаушы Іле, Қаратал өзендерінің алаптарына орналасқан күріш өсіруші ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілер болып табылады. Олар жыл сайын құрамында өте мол органикалық, азот қалдықтары бар суды шығарады.

Облыстағы судың бетін ластаушының екінші тобына аумақтарына түрлі өндірістік, өнеркәсіптік, коммуналдық кәсіпорындар орналасқан елді мекендер мен қалалар жатады. Осы топтағы су бетін ластаушы негізінен Алматы қаласы болып табылады. 1998 жылы "Водаканал" МКК-ң канализациясы мен биологиялық тазарту жүйесінен Іле өзеніне 35,0 млн. м³ тазартылған ағынды су көлемінің 15 процентін құрайды.

Талдықорған, Текелі қалаларының, Есік, Талғар. Қаскелең, Жаркент, Шонжы сияқты аудан орталықтарының объектілерінен шыққан ағынды су сулардың жоғарғы бетін ластауға айтарлықтай ықпалын тигізеді.

Облыстық су ресурстарына тамақ өндірісінің кәсіпорындары едәуір кері әсер етеді. Бұл кәсіпорындар өз ағынды суларын сүзу алаңына, тоғандарға, ашық жерлерге жібереді. Жіберілген судың көлемі көп болғанымен химиялық құрамы жағынан өте ұлы.

7. Топырақтың ластануы. Топырақтың техногендік бұзылуы Алматы облысының барлық аумағына қатысты. Әр жылдары (1996-1999) "Казнедр" АҚ-ң жүргізген экологиялық-химиялық зерттеулерінің мәліметтеріне қарағанда Алматы агроөнеркәсіп аудандарының аумақтарындағы топырақтарда қорғасынның, фосфордың (жалпы көлемі 3 есе артық), хромның (жалпы көлемі 1,2 есе артық) көп мөлшерде кездесетін анықталды. Мәселен: Қаскелеңнен солтүстікке қарай ұзақтығы 18 км-ден астам қорғасын қалдығының бар екендігі,

бұл онда 30 мг/кг зиянды заттың бар екендігін айқындады. Орталығы Алматы қаласына қарай бағытталған оқшаулау сызығы бойында ауқымды аудан орын алған. Бұл тосын құбылыс Ремизовка кентінен солтүстік батыс бағыттың 19 км-не тартылған. Топырақ қабатының сынаппен улануы өжет кентінен Первомайка селосы аумағына дейін тартылған. Алматы қаласынан 25 км радиусте алқаптың 30 % дейін 2 деңгейлі аясында цинкпен уланған.

Облыста 50 млн. тоннадан астам әртүрлі қалдықтар жинақталған. Топырақтың ластануы осыған байланысты болып отыр.

Гидрологиялық режим өзгеруі нәтижесінде көлдердің айналасы мен өзендердің жайылымдарындағы, сондай-ақ Ақдала сулы алқабындағы топырақтың сортаңдануы байқалуда.

Қазақстан Республикасы жер ресурстарын басқару жөніндегі комитетінің мәліметтері бойынша Алматы облысында 2000 жылғы 1-қаңтарда 13550,5 мың гектар ауыл шаруашылығы жері бар. Оның 2177,3 гектары түрлі дәрежедегі сортаңдануға, су эрозиясының нәтижесінде 841,8 мың гектары нашарлауға, 4383,1 гектары дефляция процесіне ұшыраған.

Алматы облысының экологиялық проблемалары ұсынған мәліметтер оны шешудің қажеттілігін көрсетеді. Барынша басымды экологиялық проблеманы анықтау мақсатында осы бағдарламаның авторлары облысты ландшафттық - экологиялық белдемдеуді жүзеге асырды.

Облысты ландшафттық-экологиялық белдемдеу:

Антропогендік салмақтың әр түріне жауап ретіндегі адамдар тарапынан жасалған іс-әрекеттің деңгейі мен бағыты аумақтың экологиялық-шаруашылық жағдайының сипаты арқылы бағалануы ықтимал. Ол антропогендік салмақ дәрежесі мен түрін, ландшафт тұрақтылығының құрамдас бөлігі ретінде аумақтың табиғи қорғалынуын қамтиды.

Табиғат қорғау проблемаларын айқындау антропогендік салмақ пен табиғи ландшафттың ерекшеліктері арасындағы өзара қатынасты талдауға итермеледі. Соның нәтижесінде экологиялық талаптарға сәйкес келмейтін табиғи ортаның өзгергендігі анықталды.

Алматы облысы мен оның әкімшілік аудандарының табиғи аумақтық кешенінің экологиялық тұрақсыздығының сапалы деңгейі табиғи ерекшеліктерінің мөлшері негізінде анықталды. облыстағы экологиялық шиеленісті айқындайтын әртүрлі өзгерістер антропогендік ықпалдың нәтижесі екендігі дәлелденді.

Ландшафттық негізде біз жүзеге асырған Алматы облысы жерлерінің экологиялық шаруашылық жағдайын сипаттайтын көрсеткіштерді жасау Алматы облысының аумағында антропогендік процесстердің қарқынды көрініс беруі төмендегідей ландшафттық - экологиялық белдемдерді анықтап берді.

1. Тұрақты аймақ (ТА). Басымдылықтары: 1-бос қалған жазықтықтағы қуаң ландшафттар; 2 биіктаулы таулы - шалғын ландшафттар; 3 орта таулы орманды - шалғынды - далалы ландшафттар. Антропогендік жағдайдағы толық зиянды ландшафты-экологиялық өзгерістердің болмауы немесе олардың за болуын сипаттайды. Табиғи аумақтық кешеннің құрылымындағы аздаған өзгерістер төтенше табиғи процесстердің әсерінен болып отыр. Келеңсіз экологиялық жағдайлар жеңіл түзетіледі. Олар тоқтатылысымен табиғи аумақтық комплекс тепе-теңдік жағдайына қайтып оралады. Оған төмендегі әкімшілік аудандар аумақтарының бөлімдері енді: Балқаш, Қаратал, Алакөл, Ақсу, Сарқан, Жамбыл, Көксу, Ескелді, Іле, талғар, Кербұлақ, Панфилов, Қарасай, Еңбекшіқазақ, Ұйғыр, Райымбек. Осы аудандардың кейбір аумақтары қорықтар ретінде немесе демалыс аймағы ретінде пайдалануы мүмкін.

2. Қанағаттандырылдық аймақ (ҚА) Басымдылықтары: 1 - тауаралық және ішкі таулы ойпатты құрғақ далалы ландшафттар; 2 - бос қалған жазықтыққа жататын шөлейт ландшафттар. Антропогенездік негіздегі ландшафттың табиғи қосымдыларының жағдайы едәуір келеңсіз өзгерістермен сипатталады. табиғат пайдаланудың тиімді дәрежесін сақтаған жағдайда қалпына келтіруге аз шығын жұмсап, келеңсіз экологиялық кемшіліктерді толығымен жоюдың мүмкіндіктері туындайды. Бұл аймаққа төмендегі әкімшілік аудандар аумағының бөліктері енді : Балқаш, Қаратал, Алакөл, Сарқан, Жамбыл, Кербұлақ, Панфилов, Ұйғыр, Р а й ы м б е к .

3. Шиеленісті аймақ (ША) Басымдылықтары: 1 - аласа жоталы далалы ландшафттар; 2 - аласа жоталы және тау етегіндегі құрғақ далалы ландшафттар. Ол жекелеген ландшафт түрлерінің тез тозуымен немесе толық жойылып кетуімен ерекшеленеді. Экологиялық дағдарыс қалпына келуімен сипатталады. Бұл дер уақытында шара қолданған жағдайда антропогендік құлазу әсерін жойып , бұзылған геожүйенің тұрақтылығын қалпына келтіруге мүмкіндік береді. Бұл аймаққа төмендегі әкімшілік аудандар енгізілді: Көксу, Ескелді, Іле, Талғар, Алакөл, Сарқан, Жамбыл, Кербұлақ, Панфилов, Қарасай, Еңбекшіқазақ Райымбек аудандары аумағының бөліктері. Осындай экологиялық жағдайдағы аудандарға оны қалпына келтіру үшін едәуір қаражатты қажет етеді.

Алматы облысы әкімшілік аудандарының экологиялық жағдайы N 1 кестеде т о л ы қ б е р і л г е н .

Алынған мәліметтер негізінде Алматы облысының ландшафттық - экологиялық белдемінің картасы 1:1000000 масштабмен (N 1 сурет) жасалды.

Картадағы ландшафттық - экологиялық жағдай қазіргі табиғи және антропогендік процесстердің нашарлауын айғақтайтын индекстер жүйесімен берілді. Нашарлау процесі төмендегі жағдайлармен бағаланды: қатты эрозияға ұшыраған алқаптар (ландшафттың барлық алаңының 20-40 процентінен астамы);

жайылымдықтардың құлазуы - биологиялық жағынан өнімділіктің төмендеуі және өсімдіктің қалың өсуін жобалау; ормандарды шабу - шамадан тыс шабылған ормандар; топырақ бетінің нашарлауы қарашірінді, микроэлементтердің, шайылған топырақтардың азаюы бойынша; топырақтың пестицидтермен ластануы - шамадан тыс көптігі бойынша; жер асты және жер үсті суларының ластануы - суда ауыр металл тұздарының, пестицидтердің, сондай-ақ жалпы минералдандырудың шамадан тыс артуы бойынша; атмосфераның ластануы шаң, жасанды радиоактивтік заттар, көміртегі, күкірт, азот және тағы да басқа бірқатар химиялық элементтер қоспаларының нормадан тыс көптігі бойынша.

Табиғи ортаның экологиялық тұрақсыздығының деңгейі бойынша есептер көрсетіп бергендей, Алматы облысындағы 16 әкімшілік ауданның 8 ауданы табиғи - шаруашылық жүйесі қатты деңгейде өзгерген ауданға, 6-ы бірқалыпты тек қана 2-і аудан табиғи ортасының тұрақсыздығы нашар деңгейдегі ауданға жатады.

Алматы табиғи шаруашылық жүйесінің қазіргі экологиялық жағдайы-ол жалпы шөлдену негізінде дамып отырған күрделі, ұзақ көріністердің немесе салыстырмалы түрде алғанда табиғи және антропогендік процесстердің нәтижесі болып табылады. Жүйенің тұрақсыз қызмет атқаруы минералды жер асты суларының көбеюіне, климаттық ауытқуларға, өсімдік және топырақ қабатының нашарлауына байланысты. Шаруашылық игерілуі түрі жағынан белсенді және әртүрлі объектілер болып табылатын облыстың ландшафттары әртүрлі бағыттардағы процесстердің қатар дамуы негізінде көрініс береді.

Алматы облысының экологиялық жағдайын байыпты бағалаудың нәтижесі экономикалық даму болашағын ескере отырып, аумақтарда аудандастыру бойынша нақты жұмыстар жүргізудің қажеттілігін көрсетіп берді. Оның үстіне жүргізілген кешенді экологиялық бағалау басымды экологиялық проблемаларды анықтап, тиісті табиғат қорғау шараларын жасауға мүмкіндік береді.

1 - К е с т е

Алматы облысы аудандарының қазіргі экологиялық жағдайы

әкімшілік аудандар	Аудандағы ландшафттық -экологиялық аймақтың меншікті салмағы (%)			Табиғи ортаның экологиялық тұрақсыздығының деңгейі	Нашарлау процессінің басымдылығы
	Шиеленісті (I)	қанағаттандырылғы (II)	Тұрақты (III)		
1	2	3	4	5	6
1. Балқаш	-	39	61	қалыпты	Жайылымдықтардың тозуы, топырақтың нашарлауы, ағаштардың шабылуы

2. Қаратал	8	4	88	қалыпты	Жайылымдықтардың тозуы, топырақтың нашарлауы, ағаштардың шабылуы, судың ластануы
3. Алакөл	10	15	75	қалыпты	Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың нашарлауы, ағаштардың шабылуы, дефляция, топырақ эрозиясы
4. Ақсу	53	-	47	күшті	Шабындықтың тозуы, топырақтың нашарлауы
5. Сарқан	48	-	52	қалыпты	Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың нашарлауы, ағаштардың шабылуы, топырақ эрозиясы
6. Жамбыл	51	2	47	күшті	Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың нашарлауы, топырақ эрозиясы
7. Көксу	54	-	46	күшті	Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың нашарлауы, топырақ эрозиясы
8. Ескелді	49	-	51	күшті	Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың нашарлауы, топырақ эрозиясы, ағаштардың шабылуы
					Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың

9. Іле	68	2	30	күшті	нашарлауы, атмосфера ауасының ластануы
10. Талғар	59	-	41	күшті	Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың нашарлауы, топырақ эрозиясы, ағаштың шабылуы
11.Кербұлақ	51	11	38	күшті	Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың нашарлауы, топырақ эрозиясы
12.Панфилов	22	-	78	нашар	Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың нашарлауы, ағаштың шабылуы
13. Қарасай	52	-	48	күшті	топырақ эрозиясы, судың ластануы, ағаштың шабылуы, атмосфера ауасының ластануы
14. Еңбекші- казак	42	10	48	қалыпты	Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың нашарлауы, ағаштың шабылуы
15. Ұйғыр	-	30	70	нашар	Жайылымдық- тардың тозуы, ағаштың шабылуы
16. Райымбек	20	22	58	қалыпты	Жайылымдық- тардың тозуы, топырақтың нашарлауы

3. Табиғат қорғау қызметінің 2010 жылға дейінгі стратегиясы

Алматы облысы қоршаған ортасының қазіргі жағдайын бағалау, экологиялық проблемалардың көп түрлілігі мен әрқилылығы республикалық сияқты аймақтық деңгейде бірінші кезекте шешуді талап ететін басымды экологиялық проблемаларға күш салудың қажеттілігін көрсетіп берді.

Табиғат қорғау қызметінің 2010 жылға дейінгі стратегиясының негізгі мақсаты - қоршаған ортаның (ҚО) нашарлау қарқынын төмендету, Алматы облысының қоршаған ортасын тұрақты жақсарту.

Стратегия кезеңдері.
2002-2005 жылдарғы кезең

Мақсаты қоршаған ортаның нашарлау қарқынын төмендету.

Міндеттері: облысты әлеуметтік-экономикалық дамыту шеңберінде табиғат қорғау шараларын жүзеге асыру жөніндегі атқарылатын қызметтің бағытын нақты анықтау қажеттілігі. Табиғат қорғау шараларын қаржыландыруды ретке келтіру.

Концессиялық және лицензиялық шарттарда экологиялық аспектілерді күшейту.

1. басымдық. Экологиялық ресурстарды басқарудың тиімді жүйесін жетілдіру.

Міндеттері: экологиялық бағдарламаларды тұрақты қаржыландыруға және табиғат қорғау қызметін экономикалық жағынан ынталандыруға арналған жағдай жасау.

2. басымдық. Топырақ қорғау шараларын жасау және жүзеге асыру.

Міндеттері: бұзылған жерлерді қайта культиваторлау деңгейін көтеруді қамтамасыз ету, ағаш шабуды қысқарту; орман алқабын көбейту; дақылдарды орналастыру және жерді өңдеу технологиясын қайта қарау; Жерді жекеменшікке беру кезінде топырақты - жер ресурстарының сапасын сақтауды қамтамасыз ету жөніндегі ерекше жағдайды қарастыру. Тиісті нормативтік-әдістемелік құжаттарды (НӘҚ) жасау және бақылау.

3. басымдық. қолда бар постылармен бірге Казгидрометтің бақылау жүйесін 50 % қалпына келтіру. Ең алдымен Талдықорған аймағы мен Алматы қаласының таулы аймағындағы постыларды қалпына келтіру.

Міндеттері: ақпараттарды қабылдау, жинау және өңдеу сапасын көтеру; қоршаған ортаның (ҚО) жағдайын бақылау жүйесін жетілдіру. Облыстың атмосфералық ауасының ластану жағдайын анықтау жөніндегі әділ, сенімді, жүйелі ақпарат алу мақсатында 1994 жылы жабылып қалған қапшағай қаласындағы бақылау постысының қызметін қалпына келтіру ұсынылады.

Жаңа облыс орталығы қаласы ауасының сапасын бақылау мақсатында Талдықорған қаласында ең кем дегенде атмосфералық ауаның ластануын қадағалайтын тұрақты екі постының жұмысын ұйымдастыру ұсынылады.

Алматы қаласына ықпал етудің (ауаны ластандыру көзі ретінде) уақытша-кеңістік бағалау үшін радиусы 30-40 километрді қамтитын қалаға таяу орналасқан елді мекендердің аумағына 2-3 пост ұйымдастыру ұсынылады. Оған ең ыңғайлы орын Өтеген батыр кенті мен Боралдай кенті болмақ. Постыларды

орналастыруды бақылау жүйесін ұйымдастыру талаптарына сәйкес және жергілікті табиғи - климаттық жағдайды ескере отырып, жүзеге асыру керек.

4. басымдық. қоршаған ортаны қорғау жөніндегі нормалардың өзін-өзі ақтауының қаржылық тетігін қалыптастыру және экологиялық бизнесті (шағын және орта) дамыту.

Міндеттері: қоршаған ортаны қорғау жөніндегі шаралардың өзін-өзі ақтауының тікелей және жанама тетіктері мен түрлерін зерделеу. Инвестициялық жобалар. Табиғат пайдалану төлемдерінің және кәсіпорындардың нақты төлеу қабілетін ескере отырып, айып салу нормативтерін жетілдіру.

5. басымдық. Биоресурстарды қалпына келтіру.

Міндеттері: орман шаруашылығына инвестиция тарту, салық жеңілдіктерін беру; өсімдіктер мен жануарлар әлемін қалпына келтіру көлемін өсіру.

6. басымдық. Су ресурстарын тиімді пайдалану. Су пайдалану тетігі (кесте).

Міндеттері: тазарту құрылыстарын қайта құру; суды көп қажет ететін ауыл шаруашылығы дақылдарын қайта қарау; су пайдаланушыларды паспорттау.

7. басымдық. Тұрмыстық қалдықтарды пайдалану және залалсыздандыру.

Міндеттері: қалдықтарды дер кезінде басқару жүйесін қамтамасыз ету.

2 0 0 6 - 2 0 1 0 к е з е ң

Мақсаты: қоршаған табиғи орта жағдайының нашарлау қарқынын төмендету және экологиялық ахуалды тұрақтандыру.

Міндеттері: экологиялық ресурстарды басқарудың жүйесін жетілдіруді жалғастыру және экологиялық бағдарламаларды тұрақты қаржыландырудың және табиғат қорғау қызметін экономикалық жағынан ынталандырудың ш а р т т а р ы н ж а с а у .

1. басымдық. Экологиялық ресурстарды басқарудың жүйесін жетілдіру.

Міндеттері: экологиялық және экономикалық проблемаларды шешуді интеграциялау; табиғат қорғау қызметін ынталандыру жүйесін жетілдіру.

3. басымдық. Табиғат пайдаланудың қаржылық тетігін қалыптастыру және ж е т і л д і р у .

Міндеттер: қоршаған ортаны қорғау және экологиялық бизнесті (шағын және орта) дамыту жөніндегі өзін-өзі ақтау шараларының жобасын жүзеге асыру.

4. басымдық. Жайылымдықтар мен топырақтың бұзылуын болдырмау жөніндегі шараларды жүзеге асыру.

Міндеттері: ауыспалы егістікті жетілдіру; жайылымдықтарды суландыру; тыңайтқыштар мен пестицидтерді қолдануды реттеу.

5. басымдық. Биоресурстарды қалпына келтіру.

міндеттері: өсімдіктер мен жануарлар әлемінің, кәсіпшілік балық түрлерінің санын қалпына келтіру жөніндегі шараларды жүргізу.

6. басымдық. Бақылау жүйесі пункттерінің санын 1990 жылғы деңгейге дейін

жеткізу және қосымша постылар ашу.

Міндеттері: гидрометокұралдар паркін және ескірген жабдықтарды ауыстыру ; табиғи ортаның мониторингін жетілдіру; ақпараттарды қабылдау, жинастыру және өңдеу қызметінің тұрақты жұмысын қамтамасыз ету, байланыстың қазіргі заманғы тәсіліне көшуді аяқтау.

7. басымдық. Қалдықтарды басқару жүйесінің тұрақты жұмысын қамтамасыз ету. Қалдықтарды жинастыру және қайта өңдеу қызметін материалдық-техникалық қамтамасыз етуді жасақтау.

8. басымдық. Қоршаған ортаны қорғау саласындағы мамандар даярлауды жетілдіру.

2010 жылға дейінгі Алматы облыстық экологиялық бағдарламасының басымдық бағыттарын жүзеге асыру, қоршаған ортаны келешекте ластандыру мен бұзылудан сақтауды қамтамасыз ету.

Заңды, ұйымдастырушылық, техникалық, экономикалық және әлеуметтік шаралар жүйесі, "экологиялық лас" өндірісті қайта құру қоршаған ортаны қорғаудың тұрақты процесін қамтамасыз етуге тиіс.

4. Экологиялық бағдарламаны іске асыру тетігі

Табиғат пайдалану мен қоршаған ортаны қорғауды жоспарлау табиғи ортаның ластану дәрежесін, табиғи ресурстардың жаңғыру мүмкіндіктерін, экологиялық аудандастыру мәліметтерін негізге ала отырып жүзеге асырылуы тиіс.

Алматы облысының әлеуметтік-экономикалық жағдайын талдау аумақта басымды экологиялық проблемаларды шешудің мүмкіндіктері бар екендігін көрсетіп берді. Ең бастысы экологиялық жағдайды нашарлатуға жол бермеу болып табылады. Экологиялық проблемаларды шешу басымдығы осы негізде жасалды. ұсынылып отырған басымдықтар облыстың әлеуметтік-экономикалық бағдарламасының құрамдас бөлігі болуға тиіс.

Осыған байланысты ол жүзеге асыру үшін қабылданды.

Қоршаған ортаның келешекте ластану мен бұзылмауын болдырмау табиғат қорғау шаралары жоспарында нақты белгіленді. Осы шараларды жүзеге асыру үшін ұйымдастырушылық, экономикалық, заңды және әлеуметтік шаралар жүйесінің кешені қажет. Нарықтық экономика жағдайында экологиялық проблемаларды шешудің экономикалық тәсілдеріне ерекше маңыз беріледі Ол табиғи ресурстарды ұтымды пайдаланып қоршаған табиғи ортаның ластануын төмендетуге мүмкіндік жасайды.

Бұл тәсілге суды, энергияны минералдық ресурстарды сақтау, аз қалдықты технологияны енгізу, егіншілік мәдениеті жатады.Табиғат қорғау шараларын

экономикалық жағынан ынталандыру, қалдықтарды қайта өңдеу және пайдалану жөніндегі өндірісті дамытуға жағдайлар жасау, экологиялық қызметтер көрсетуге шағын және орта бизнес кәсіпорындарын дамыту, табиғат қорғаушы органдардың өкілеттігін бақылау мен жауапкершілігін кеңейту, міне осының барлығы пайдаланылмай келе жатқан резервтер болып табылады.

Жерді жекеменшікке беру кезінде топырақты жер ресурстарының сапасын сақтауды қамтамасыз ету жөніндегі шараларды ерекше қарастыру керек. Нормативтік-әдістемелік құжаттамалар жасау және бақылау басымды бағыттар болып табылады және ол қаржылық жағынан қамтамасыз етілуге тиіс.

Экологиялық бағдарламаны жүзеге асыру жөніндегі ұсыныстар

Табиғат қорғау шараларының қаржылық қамтамасыз етілуі тікелей байланысты ұсыныстар өз құрамына бірқатар негізгі ұйымдастырушылық бағыттарды (менеджмент және маркетинг) қамтиды.

1. басқару жүйесі.

1.1. Экологиялық ресурстарға меншік түрін жетілдіру.

1.2. ресурстарды пайдаланудың барынша тиімділігіне қол жеткізу үшін экологиялық және салық саясатының келісімі

1.3. концессиялық және лицензиялық шарттарға экологиялық басымдықтарды күшейту. Соның ішінде әсіресе, жерді жекеменшікке беру кезінде.

2. табиғат пайдалану мен қоршаған ортаны қорғаудың экономикалық тетігі.

2.1. экологиялық жобалардың өзін өзі ақтауға арналған жағдайын дамыту (экотуризм, балық тоғаны, экологиялық жағынан таза өнімдер өндіру, фитомелиорация, фитодизайн).

2.2. қалдықтарды басқару инфрақұрылымын және оларды қайта өңдеу жөніндегі салаларды құру.

2.3. инвестициялық жобалар. Экологиялық бизнесті шағын және орта бизнестің дербес әлеуметтік маңызы бар бағыты ретінде дамытуға ықпал ететін инвестициялық қорды құру қажет.

2.4. Ластауға сатып алу - сату құқығы рыногын құру. Экологиялық қызмет рыногын қалыптастыру.

2.5. Экономикалық және экологиялық жағдайды өзгертетін ластауға төлем жүйесін бейімдеу.

2.6. Табиғат қорғау шараларын жүзеге асыруға жеке капиталды тарту.

2.7. Экологиялық жағынан таза өндіріс құру.

2.7.1. қоршаған ортаны қорғау және табиғатты тиімді пайдалану шараларын жеңілдетілген банкілік несиелеу.

2.7.2. ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді қарыздар беру арқылы жеңілдіктер

белгілеу, төлемдерді төмендету.

2.7.3. Экотехнология әзірлейтін және оларды енгізетін ұйымдар мен кәсіпорындарға салық жеңілдігін беру.

3. ұйымдастыру шараларының жалпы жүйесі.

3.1. қоршаған ортаны қорғау жөніндегі мемлекеттік органдардың бақылау-инспекциялық қызметтерінің материалдық - техникалық және нормативтік-әдістемелік базаларын күшейту.

5. Табиғат қорғау шаралары.

Алматы облысының 2010 жылға дейінгі кезеңге Алматы облысын экологиялық сауықтыру жөніндегі кешенді табиғат қорғау шаралары 10 блоктан тұрады :

1. әкімшілік шаралар.
2. Топырақты-жер ресурстарын қорғау және тиімді пайдалану.
3. жер үсті суларын қорғау және тиімді пайдалану.
4. жер асты суларын қорғау және тиімді пайдалану.
5. өндіріс қалдықтары және оны пайдалану.
6. Ауа бассейнін қорғау.
7. өсімдіктер әлемін қорғау.
8. Жан-жануарлар әлемін қорғау.
9. Бағдарламаны ғылыми-техникалық қамтамасыз ету.
10. Экологиялық білім және халықты тәрбиелеу.

2002 жылғы кезеңге дейін Алматы облысын сауықтыру жөніндегі негізгі табиғат қорғау шаралары 2-кестеде көрсетілген.

2010 жылғы кезеңге дейін Алматы облысының қоршаған ортасын қорғау стратегиясын жүзеге асыруға 1755.3 млн. теңге көлемінде қаржылық ресурстар қажет. Соның ішінде :

2002-2005 жылғы 1 кезеңге 903.0 млн. теңге, соның ішінде:

- республикалық бюджеттен - 54,0 млн. теңге;
- облыстық бюджет - 331.6 млн. теңгені құрайды;
- кәсіпорынның қаражаты - 517.4 млн. теңге.

2006-2010 жылдардағы 2 кезеңге 852.3 млн. теңге, соның ішінде:

- республикалық бюджеттен - 7,0 млн. теңге;
- облыстық бюджет 264.3 млн. теңгені құрайды;
- кәсіпорынның қаражаты - 581.0 млн. теңге.

Кәсіпорындар мен ұйымдардың меншік түрі өзгеруіне, қайта аталуына және

қаржылық-экономикалық саясаттың қайта ұйымдастыруына байланысты Алматы облысының экологиялық бағдарламасы әрбір 2-3 жылда өзгерістер енгізуге жатады.

Алматы облысындағы 2010 жылғы кезеңге дейін экологиялық сауықтыру жөніндегі ШАРАЛАР

P/c N/N	Шаралардың, тапсырмалар дың аталуы	ұ й ы м . тапсырыс беруші. орындаушы	Орындалу мерзімі	қаржылан-дыру көлемі млн. теңге	қ а р ж ы - ландыру көзі
1	2	3	4	5	6
1.	әкімшілік шаралар	Облыстық әкімдік, Обл. қоқ басқ-сы, облжерком	2002-2010		О б л ы с т ы қ бюджет
1.1.	Концессиялық ж ә н е лицензиялық келісімдерде экологиялық көріністі күшейту				
1.2.	Табиғатты қ о р ғ а у қ ы з м е т і н экономикалық ынталандыру үшін жағдай жасау				
1.3.	Жеке иелік етушіге жер берген кезде топырақты- жер ресурстары ның сапасын қамтамасыз ету жөніндегі ерекше шараларды қарастыру қажет				
2.	Топырақты - жер ресурстарын ұтымды пайдалану және қорғау				
2.1.	Аумақты ландшафттық - геохимиялық нақты	Обл.жер ресурста рын басқару		5,0	Облыстық бюджет

	аудандастыру, жердің агрохимиялық ерекшеліктегіне сәйкес картаға түсіру	комитеті, обл.ҚОҚ басқ-сы	2003-2005 2006-2010	5,0	
2.2.	Жердің экологиялық мониторингін ұйымдастыру	Облыстық жер ресурстарын басқару комитеті, Облыстық қоршаған ортаны қорғау басқармасы	2003-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	5 , 0 5,0 15,0 20,0	Облыстық бюджет Кәсіпорындар қаражаты
2.3.	Орман жолағын қорғауды түгендеу. Беткейлерге, жыраларға, орман өсіру	Облыстық орман және биоресурстар жөніндегі аумақтық басқармасы	2003-2005 2006-2010	3,0 4,0	Облыстық бюджет
2.4	құмды алқаптардағы дефляцияға қарсы шаралар	Обл.ҚОҚ басқ-сы, Обл. аум.орман және биоресурстар жөніндегі басқ-сы	2003-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	5,0 5,0 5,0 7,0	Обл. бюджет Кәсіпорындар қаржысы, инвестор-лар
2.5	Сортаңдануға қарсы шаралар	Обл. жер ресурстарын басқ. комитеті, Обл.ҚОҚ басқармасы, обл. орман және биоресурстар жөн. басқармасы	2003-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	5,0 5,0 5,0 7,0	Обл. бюджет Кәсіпорындар қаражаты.
2.6	Түбегейлі жақсарту арқылы 3 жылдан 5 жылға дейінгі мерзімде қатты тозған жайылымдықтарды сақтап қалу	Обл.ҚОҚ басқ-сы, Обл. жер ресурстарын басқ. комитеті	2003-2005 2006-2010	3,0 3,0	Обл. бюджет
		Обл.ҚОҚ басқ-сы, Обл. жер ресурстарын басқ. комитеті	2002-2005	20,0	

2.7	Бұзылған жерлерді қайта культивация лау	рын басқ. комитеті. Табиғат пайдаланушылар	2006-2010	25,0	Кәсіпорын қаражаты
	Барлығы:		2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	26,0 27,0 45,0 59,0	Обл. бюджет Кәсіпорын қаражаты
3.	Жер бетіндегі суды қорғау және ұтымды пайдалану				
3.1.	Коллекторлық-дренаждық сулардың жер үсті суларына қосылу көлемін азайту оларды қайта пайдаланудың белсенді тәсілін қамтамасыз ету	Балқаш, Қаратал, Обл. а/ш департа- менті, Алматы сушар КМК, су пайдаланушылар	2002-2005 2005-2010	60,0 90,0	су пайдаланушылар қаражаты
3.2.	Сорбұлақтың үш алабындағы жерлерді пайдалануды қалпына келтіру. 1. Батыс сорбұлақ 7,8 мың га. 2. Оңтүстік Қаскелең 10,4 мың га. 3. Шығыс жаманқұм-4,6 мыңға	Алматысушарң КМК, А/Ш бөлімі және ҚОҚ басқ. А /Ш департаменті	2003-2005 2006-2010	50,0 50,0	Табиғат пайдаланушылардың қаржысын қоса отырып, облыстық және қалалық бюджеттер (Алматы қаласы.)

3.3.	Алматы қаласының аумағында орналасқан өндірістік кәсіпорындардың ағынды суларын өз құрылыстарында мұқият тазартуды қамтамасыз етіп, сумен қайталама жабдықтау жүйесін енгізу арқылы окшаулау	Водоканал МКК, табиғат пайдаланушылар	2002-2005 2006-2010	10,0 10,0	Кәсіпорын қаражаты
3.4.	Тамақ өнеркәсіпорны кіші кәсіпорындағының қоршаған орта объектілеріне өзіне тән ластаушылық ықпалын төмендетіп, оларды егістік алқаптарға, өзендерге жіберілгенше тазалауды қамтамасыз етеді.	табиғат пайдаланушылары	2003-2005 2006-2010	20,0 20,0	табиғатты пайдаланушы кәсіпорын қаражаты
3.5.	"Казцинк" Текелі кенбайыту комбинатының биотөңізде қайта құру	Текелі кен байыту фабрикасы	2002-2005	10,0	Кәсіпорын қаражаты
3.6	Барлық су пайдаланушыларды паспорттау	Обл.ҚОҚ басқ-сы	2002-2005 2006-2010	3,0 5,0	Кәсіпорын қаражаты
3.7.	Балқаш көлі мен Іле өзенінің бассейніне су қорғау аймағы мен жағалау жолағын орнату	БАБВУ	2002-2003	3,0	Республикалық бюджет
3.8.	Іле өзенінің су қорғау жолағынан Бақанас селосындағы коллекторлы-насос құбырларын көшіру	Обл. ҚОҚ басқ-сы тендер	2003	5,0	Облыстық бюджет
3.9.	Заречный кентіндегі су канализациясы мен су құбырлары жүйесін қалпына келтіру (су құбырлары жүйесін жөндеу және қайта жабдықтау	Обл. ҚОҚ басқ-сы	2002	3,7	Облыстық бюджет
3.10	Бақанас селосына және ауданға өтетін Іле өзенінің бойындағы көпірдің аумағындағы Тасмұрын каналының жағалауын бекіту жұмыстары	Обл. ҚОҚ басқ-сы	2002	5,0	Облыстық бюджет

3.13	Ақсу ауданы, Жансүгіров кентіндегі су құбырлары жүйелерін қалпына келтіру	Обл. ҚОҚ басқ-сы	2002-2005	1,6	Облыстық бюджет
	Барлығы:		2001-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	3,0 - 65,3 50,0 103,0 125,0	Республикалық бюджет Облыстық бюджет Кәсіпорын қаражаты
4.	Жер асты суларын қорғау және ұтымды пайдалану				
4.1.	Облыс аумағындағы жер асты суларын ластаушы көздерді және олардың ластау факторларын нақтылау және жаңасын анықтау жөніндегі кешенді зерттеу	Обл. ҚОҚ басқ-сы тендер	2003-2005 2006-2010	5,0 5,0	Облыстық бюджет
4.2.	Жер асты суларын ұтымды пайдалану және оның жағдайын режимді түрде бақылау	"ЮжКаз-недр" Алматы гидрогеология Ақ-ы, Алматы гидромониторингі	2002-2005	5,0	Республикалық бюджет
4.3.	Жер асты суларының жағдайына мемлекеттік және ведомстволық мониторингтік сараптау жасау. дамыту және оңтайландыру жөнінде ұсыныс енгізу.	Обл. ҚОҚ басқ. тендер	2003-2005	3,0	Облыстық бюджет Кәсіпорын қаражаты
4.4.	Жер асты сулары мониторинг бойынша бірегей мәліметтер базасын құру	Обл. ҚОҚ басқ. тендер	2003-2005 2006-2010	1,0 3,0	Облыстық бюджет
4.5.	Жер асты сулары жаңа көздерінің қайта пайдалану қорына баға беру	"ЮжКаз-недр"	2002-2005	10,0	Республикалық бюджет
4.6.	Атқылап тұрған (фонтан) скважиная түгендеу. иесіз, ретке келтірілмегенін жою.	Обл. ҚОҚ басқ-сы тендер	2003-2005	12,0	Облыстық бюджет
4.7.	"Казцинк" ААҚ ТГОК қалдық сақтауышындағы жер асты суларының мониторингі жағдайы	Кәсіпорындармен	2002-2005 2006-2010	15,0 20,0	Кәсіпорындар қаражаты

4.8.	ТЭЦ-2, ТЭЦ-3 күл үйіндісіндегі жер асты суларының мониторингі жағдайы	Кәсіпорындармен	2002-2005 2006-2010	25,0 30,0	Кәсіпорындар қаражаты
4.9.	"Тәртіп" таулы полигонындағы жер асты суларының мониторингі жағдайы	Кәсіпорындармен	2002-2005 2006-2010	2,4 5,0	Кәсіпорындар қаражаты
4.10	Ескелді ауданындағы қаратал өзенінің жағалауын бекіту және тазалау (Текелі қ-нан Қарабұлақ кентіне дейін)	"Казцинк" ТГОК ААҚ-ы, "Монолит" ЖШС	2002-2005	3,5	Кәсіпорындар қаражаты
	Барлығы:		2001-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	15,0 - 21,0 8,0 45,9 55,0	Республикалық бюджет Облыстық бюджет Кәсіпорындар қаражаты
5.	өндіріс қалдықтары және оны пайдалану				
5.1.	- Алматы облысында өндіріс қалдықтарын пайдалану мен басқару Бағдарламасын енгізу - облыс аудандарындағы қалай болса солай пайдаланған қалдықтарды түгендеу және қайта культивация-лау - өндірістік және улы қалдықтарды көмуге арналған жобалар жасау және полигондар құрылысы	Обл. ҚОҚ басқ. Табиғат пайдаланушылар	2002-2005 2006-2010 2003-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	15,0 20,0 15,0 15,0 50,0 60,0	Кәсіп-орындар қаражаты, облыстық бюджет Облыстық бюджет Кәсіпорындар қаражаты,
5.2.	Облыстағы улы қалдықтарға түгендеу жүргізу	Табиғат пайдаланушылар	2003-2004	1,0	Кәсіпорындар қаражаты,
5.3.	Облыс қалалар маңындағы қатты тұрмыстық қалдықтардың қалай болса солай пайдаланған қалдықтарын жою	Аудандардың әкімдіктері Обл. ҚОҚ басқ.	2003-2004 2002-2004	2,0 3,0	Облыстық бюджет Кәсіпорындар қаражаты
5.4.	Облыстың барлық аудандарында тұрмыстық қатты қалдықтарды сақтау және оларды жинау жөніндегі коммуналдық қызметті дамыту	Аудандардың әкімдіктері	2003-2005 2006-2010	2,0 5,0	Облыстық бюджет, несие беру, бизнесті дамыту

5.5.	Көксу кен байыту фабрикасының қалдық сақтаушысын қайта культивациялау	Облыстық әкімдік , қала әкімдігі, Обл. ҚОҚ басқ.	2002-2003	20,0	Республикалық бюджет
5.6.	Текелі энергетика комбинатының күл үйіндісін қайта құру	Т Э К , Казцинк ААҚ	2002-2004	50,0	Кәсіпорын қаражаты
5.7.	Радиоактивті қалдықтарды көму жөніндегі жобалар жасау	Обл. қОҚ басқ	2004-2005	5,0	Облыстық бюджет кәсіпорындардың үлестік қ а т ы с у ы мен
5.8.	Панфилов уран кен орнындағы радиоактивтік қалдықтарды көмуді жүргізу	тендер	2003-2005 2006-2010	11,0 11,0	Облыстық бюджет
5.9.	Талдықорған қаласында тұрмыстық қатты қалдықтарды жинақтауға арналған полигон жобасы	Обл. ҚОҚ басқ-сы тендер	2002-2003	1,5	Облыстық бюджет
5.10	Талдықорған қаласында тұрмыстық қатты қалдықтары жинақтауға арналған полигон құрылысын салу		2004-2007	20,0	Облыстық бюджет
	Барлығы:		2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	20,0 0,0 56,5 31,0 119,0 80,0	Республикалық бюджет Облыстық бюджет Кәсіпорын қаражаты
6.	АУА БАССЕЙНІН ҚОРҒАУ				
6.1.	Облыстың ірі кәсіпорындағы түтін газдарынан азот қышқылын ұстауды жетілдіру	Кәсіпорын	2002-2005 2006-2010	50.0 50.0	Кәсіпорын қаражаты
6.2.	ЖЭО-3 бойынша (соның ішінде газға ауыстыру) ауа қорғау шаралары Бағдарламасын жүзеге асыру	ЖЭО-2 кәсіпорны	2002-2005 2006-2010	15.0 25.0	Кәсіпорын қаражаты
6.3.	ЖЭО-2 бойынша (соның ішінде газға ауыстыру) ауа қорғау шаралары Бағдарламасын жүзеге асыру	ЖЭО-3 кәсіпорны	2002-2005 2006-2010	15.0 20.0	Кәсіпорын қаражаты

6.4.	Автокөліктерге бензоспиртті пайдалану (отынның оттегімен байытылуы)	Обл. ҚОҚ басқ.	2002-2005 2006-2010	20.0 20.0	Кәсіпорын қаражаты
6.5.	"Казцинк" ААҚ-на ауа қорғау шаралары Бағдарлама сын енгізу Текелі МБК-ның зиянды заттар шығаруына бақылауды күшейту (соның ішінде Текелі энергокешенінің), экологиялық мониторинг енгізу	"Казцинк" ААҚ ТМБК.	2002-2005 2006-2010	6.5 15.0	Кәсіпорын қаражаты
6.6.	Автокөлік құралдарының техникалық жағдайы деңгейін көтеру.	Автокөлік және б а с қ а кәсіпорындар	2002-2005 2006-2010	10.0 25.0	Кәсіпорын қаражаты
6.7.	"Бүркіт" АҚ ауа қорғау шаралары Бағдарлама сын енгізу	"Бүркіт" АҚ	2002-2005 2006-2010	5.0 10.0	Кәсіпорын қаражаты
	барлығы:		2002-2005 2006-2010	121.5 165.0	Кәсіпорын қаражаты
7.	ӨСІМДІКТЕР ӘЛЕМІН ҚОРҒАУ				
7.1.	Облыстың барлық қалаларындағы екпе ағаштардың түрлік, жастық құрамына, зақымдануы мен аурулығына түгендеу жүргізу.	Аудан әкімдері	2003-2005	10.0	Облыстық бюджет
7.2.	қолда бар екпе ағаштарды түгендеу негізінде Талдықорған, Текеліні, Үштөбені, Сарқанды, Жаркентті көгалдандыру үшін өсімдіктердің тиімді ассортиментін жасау.	Аудан әкімдері	2003-2005	10.0	Облыстық бюджет

7.3.	Ағаш және гүлді-әсемдік өсімдіктер шаруашылығы питомнигін ұйымдастыру.	Обл. орман және биоресурстар жөніндегі аумақтық басқ-сы, Обл. ҚОҚ басқ-сы	2003-2005 2006-2010	5.0 5.0	Облыстық бюджет, қосымша инвестиция
7.4.	Облыс аумағындағы егінді қорғайтын орман жолағын түгендеу	А/ш департаменті, обл. ҚОҚ басқ-сы, Табиғат пайдаланушылар	2003-2005 2006-2010	1.5 2.5	Облыстық бюджет
7.5.	Аумақтарын фито аудандастыруды ескере отырып, қалалар мен кенттерді көгалдандыруды қайта жүргізу жобасын жасау.	Аудандар мен қалалардың әкімдіктері	2003-2005 2006-2010	5.0 5.0	Облыстық бюджет
7.6.	Көгалдандырумен оның агротехникасын жетілдіру саласында ұтқыр қала құрылысы саясаты негізі ретінде қалаға екпе ағаштар отырғызуды ұйымдастыру және оған мониторинг жүргізу.	Аудандар мен қалалардың әкімдіктері	2003-2005 2006-2010	1.5 3.5	
7.7.	Аумақтардағы функционалдық салмақтың үдемелілігі мен сипатын тиімді реттеп отырудың негізі ретінде объектілерді табиғи жаңартудың экологиялық жағдайына мониторинг ұйымдастырып, жүргізу.	Обл. орман және биоресурстар жөніндегі аумақтық басқ-сы.	2003-2005 2006-2010	5.0 7.0	Облыстық бюджет
7.8.	қалалар мен кенттерді көгалдандыру (өсімдіктер отырғызу, күтімілдеу)	Аудандар мен қалалардың әкімдіктері, обл. ҚОҚ басқ-сы.	2003-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	3.0 5.0 5.0 12.0	Облыстық бюджет Кәсіпорындар мен қоғамдық ұйымдардың қаржысы

7.9	Сексеуіл отырғызу жолымен облыстың шөлейт аудандарындағы орман қорғау екпе ағаштарының алқабын кеңейту.	Обл. аумақтық орман және биоресурстар жөніндегі басқ-сы	2003-2005 2006-2010	10.0 10.0	Облыстық бюджет
7.10	Облыс аумағында дендропарк жобасын жасау және құрылысын салу	Жобалауға тендер өткізу	2003-2005 2006-2010	6.0 10.0	Облыстық бюджет
7.11	Табиғи ескерткіштерді қорғауды қамтамасыз ету: Шетенді тоғай (ұйғыр ауданы); Шынтүген шыршалы тоғайы (Еңбекші қазақ ауданы). Жаңғақты тоғай (Талғар ауданы)	Аудан әкімдіктері, Обл. аумақтық орман және биоресурстар жөніндегі басқ-сы	тұрақты		
7.12	Алматы мемлекеттік қорығының ғылыми-өндірістік базасын қайта жаңарту	Алматы қорығы	2002-2005	6.0	Республикалық бюджет
7.13	Алматы облысы өсімдіктері экожүйесінің биологиялық әртүрлілігін бағалау. Оларды сақтау мен пайдалану жөніндегі ұсыныстарды жүзеге асыру	Тендер	2003-2005 2006-2010	5.0 6.0	Облыстық бюджет, Кәсіпорындар мен қоғамдық ұйымдардың қаржысы.
7.14	Екпе ағаштарды өрттен қорғау	Аудан әкімдіктері, обл. аумақтық орман және биоресурстар жөніндегі басқ-сы	2003-2005 2006-2010	2.0 5.0	Облыстық бюджет
	барлығы:		2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	6.0 - 64.0 53.0 11.0 12.0	Республикалық бюджет Облыстық бюджет Кәсіпорындар мен қоғамдық ұйымдардың қаржысы
8.	ЖАНУАРЛАР ӘЛЕМІН ҚОРҒАУ				
8.1.	Төлемелі ғылыми-экологиялық туризмді дамыту. Банк интернетінде қазіргі фауна, палеофауна	Обл. туризм жөніндегі бөлім, обл. аумақтық жануарлар және өсімдіктер әлемін	2002-2005 2006-2010	5.0 5.0	Туристік компаниялар, жеке инвестор-лар.

	және Алматы облысының ерекше қорғалатын табиғат аумағын құру (ЕҚТА).	қорғауды мем-тік бақылау басқ-сы.			
8.2.	Ерекше қорғалатын табиғат аумағының бірінші кезектегі объектілерін ұйымдастыру және оларда қорғау режимін сақтау.	Обл. аумақтық жануарлар және өсімдіктер әлемін қорғауды мем-тік бақылау басқ-сы, жобалау ұйымдары	2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	5.0 5.0 5.0 5.0	А к ц и о н е р л е у д е г і л а р н е г і з і н и н в е с т о р л а р о б л ы с т ы қ б ю д ж е т
8.3	Сирек кездесетін, жойылып бара жатқан жануарлар питомнигін жасақтау	Аңшылықты пайдаланушылар.	2003-2005 2006-2010	2.0 2.0	И н в е с т о р л а р
8.4.	Күзгі-қысқы кезеңдерде жабайы құстар мен аңдарды қосымша азықтандыру	Аңшылықты пайдаланушылар, ұлттық парк, қорықтар.	2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	5.0 5.0 3.0 3.0 2.0 2.0	Аңшылықты пайдаланушылардың қ а р ж а т ы Р е с п у б л и - к а л ы қ О б л ы с т ы қ б ю д ж е т
8.5.	Сирек кездесетін тұяқты аңдар (құлан, арқар, джейран) мен бағалы балық түрлерінің санын қалпына келтіру.	Обл. аумақтық жануарлар және өсімдіктер әлемін қорғауды мем-тік бақылау басқ-сы.	2002-2005 2006-2010	3.0 3.0	О б л ы с т ы қ б ю д ж е т
8.6	Жыртқыш құстарды сақтау, қалпына келтіру және пайдалану Бағдарламасын жасау.	Обл. аумақтық жануарлар және өсімдіктер әлемін қорғауды мем-тік бақылау басқ-сы.	2002-2005 2006-2010	2.0 2.0	О б л ы с т ы қ б ю д ж е т
8.7.	Іле Алатауындағы сұңқарлардың санын қалпына келтіру	"Сұңқар" СП.	2002-2005 2006-2010	2.0 2.0	Р е с п у б л и - к а л ы қ б ю д ж е т
8.8.	ҚР қызыл кітабына енгізілген жабайы аңдар мен балықтарды өсірудің прогрессивтік әдістерін енгізу.	Обл. аумақтық жануарлар және өсімдіктер әлемін қорғауды мем-тік бақылау басқ-сы.	2003-2005 2006-2010 2003-2005 2006-2010	2.0 2.0 1.0 2.0	Р е с п у б л и - к а л ы қ О б л ы с т ы қ б ю д ж е т
8.9.	Балық питомниктерін, көлтоварлық және уылдырықтама шаруашылықтарын, көндіктіру станциясын жетілдіру.	Обл. аумақтық жануарлар және өсімдіктер әлемін қорғауды мем-тік бақылау басқ-сы.	2002-2005 2006-2010	5.0 5.0	И н в е с т о р л а р.
		Алматысушарң МҚК-ны, бекітілген учаскелерде			

8.10	Облыстың балық кәсібі су қоймаларындағы балық қорғау имараттарын қалпына келтіру және қайта жабдықтау	балық аулаушылар, обл. аумақтық орман және биоресурстар жөніндегі басқ-сы	2003-2005	10.0	Кәсіпорын қаржысы
8.11	Облыстың басты балық кәсіпшілігі су қоймаларындағы балық ресурстарының жағдайын бағалау, олардың биоресурстарын тиімді пайдалану жөніндегі шаралар.	Тендер	2003-2004	3.0	Облыстық бюджет
8.12	Облыстың шаруашылықаралық аңшылық құрылғыларын жүргізу	Жобалау ұйым-дары, тендер	2003-2004	1.5	Акционерлеу негізіндегі инвесторлар
8.13	Зоологиялық қаумалдар, аңшаруашылықтарын ұйымдастыру, жұмыс істеп тұрғанын қайта ұйымдастыру.	Аңшылықты пайдаланушылар. Жобалау ұйымдары.	2003-2005 2006-2010	5.0 5.0	Акционерлеу негізіндегі инвесторлар
8.14	Жабайы аңдардың ауруларына қарсы күрес жөніндегі қызметті ұйымдастыру.	обл. аумақтық орман және биоресурстар жөніндегі басқ-сы	2002-2005 2006-2010	1.0 2.0	Акционерлеу негізіндегі инвесторлар
8.15	Алматы облысындағы басымды аң түрлерін түгендеу	обл. аумақтық орман және биоресурстар жөніндегі басқ-сы	2003-2004	3.0	Республикалық бюджет
	Барлығы:		2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	10.0 7.0 16.0 14.0 44.5 34.0	Республикалық бюджет Облыстық бюджет Акционерлеу негізіндегі инвесторлар
9.	БАҒДАРЛАМАНЫҒЫЛЫМИ-ТЕХНИКАЛЫҚ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ				
9.1	Аумаққа экологиялық аудит мақсатында	Обл. ҚОҚ басқ-сы	2003-2005	5.0	Облыстық бюджет

	қоршаған ортаға техногендік ықпалға баға беру.	тендер	2006-2010	7.0	
9.2.	қоршаған ортаны қорғаудың аумақтық кешенді кестесін жасау (ҚОҚ бақ-сы, ҚОҚАКК)	Облыс әкімінің аппараты, обл. ҚОҚ бақ-сы, тендер	2003-2005	20.0	Облыстық бюджет
9.3.	Алматы облысы аумағы атмосферасынан ластаушы заттардың көшіру үдерісін үлгілеу. Атмосфералық ауаны қадағалау постыларын қалпына келтіру.	Обл. ҚОҚ басқ-сы , "Казгидромет"РМК	2002-2005 2006-2010	5.0 5.0	Облыстық бюджет
9.4.	Талдықорған қаласының ауа бассейніне ластаушы заттарды шығарудың шектеулі рұқсат етілетін жиынтық томын жасау.	Обл. ҚОҚ басқ-сы Тендер	2003-2005	2.5	Облыстық бюджет. Кәсіпорын қаражаты
9.5.	Облыстың өнеркәсіптік аудандары мен кенттері атмосфералық ауасының жағдайына мониторинг өткізу	Обл. ҚОҚ басқ-сы "Казгидроме" РМК	2003-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	5.0 10.0 10.0 15.0	Облыстық бюджет Кәсіпорын қаражаты
9.6.	Алматы облысының аумағын атмосфераны өзін-өзі тазалау шарттары мен факторлары бойынша аудандастыру	Обл. ҚОҚ басқ-сы Тендер	2003-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	6.0 6.0 5.0 7.0	Облыстық бюджет Кәсіпорын қаражаты
9.7.	Облыс аумағын қалдықтармен ластау көздері, антропогендік және табиғи ластау кадастрларын құру және жүргізу.	Обл. ҚОҚ басқ-сы Тендер	2003-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	1.0 2.0 2.0 10.0	Облыстық бюджет Кәсіпорын қаражаты
9.8.	Даму келешегін, соның ішінде 2003 жылы қапшағай, қаскелең, Текелі, Талғар, Есік қалалары мен Энергетический кентін ескере отырып, шектеулі рұқсат етілген норманың (ШПЕН) жиынтық томын жасау.	Обл. ҚОҚ басқ-сы Тендер	2003-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	3.0 10.0 5.0 15.0	Облыстық бюджет Кәсіпорын қаражаты
9.9.	Талдықорған аумағындағы кішігірім өзендердің гидрологиялық, гидро -		2003-2005 2006-2010 2002-2005	2.0 3.0 3.0	Облыстық бюджет Кәсіпорын қаражаты

	химиялық және гидро - биологиялық режимдерін тексеру	Обл. ҚОҚ басқ-сы " Казгидромет"РМК	2006-2010	4.0	
9.10	Қаскелең, үлкен және Кіші Алматы өзендерін және Іле өзенін гидробиологиялық бағалау	Обл. ҚОҚ басқ-сы Тендер	2003-2004	2.0	Облыстық бюджет
	барлығы:		2002-2005 2006-2010 2 0 02- 2005 2006-2010	51.5 43.0 27.5 51.0	Республикалық бюджет Облыстық Бюджет Кәсіпорындар қаражаты
10.	Экологиялық білім және халықты тәрбиелеу				
10.1	Қоршаған ортаны қорғау және оқушыларға экологиялық білім берудің ғылыми-практикалық конференциясын өткізу	Обл. білім департаменті, Обл.ҚОҚ басқ-сы	2003-2005 2006-2010	2,5 3,5	Облыстық бюджет және қосымша инвестиция
10.2	Алматы облысының қоршаған ортасына кешенді баға берудің брошюрасын дайындап, шығару	Обл. ҚОҚ басқ.	2003-2005	5,0	Облыстық бюджет
10.3	Алматы облысының экологиялық проблемалары және оларды шешудің жолдарың тақырыптық журналын дайындап, шығару	Обл. ҚОҚ бас-сы.	2006-2010	5,0	Облыстық бюджет кәсіпорын қаражаты
10.4	Оқушылар арасында экологиялық олимпиада ұйымдастыру	Обл. білім департаменті, Обл . ҚОҚ басқ.	2002-2005 2006-2010	0,2 1.0	Облыстық бюджет және қосымша инвестиция
10.5	Жыл сайын облыс мектептерінде жақсы жолға қойылған табиғат қорғау жұмыстарына байқау-конкурстар ұйымдастыру	Обл. білім департаменті, Обл . ҚОҚ басқ-сы	2002-2005 2006-2010	0,4 1.0	Облыстық бюджет және қосымша инвестиция
10.6	ҚР шеңберінде семинарлар, ғылыми-практикалық конференциялар, конкурстар, тәжірибе алмасулар өткізу, халықаралық ынтымақтастық, ғылыми - көпшілік экологиялық әдебиеттер шығару, әдебиеттер сатып алу	Облыс әкімдігі Обл. білім департаменті, Обл . ҚОҚ басқ-сы	2002-2005 2006-2010	1,0 1.5	Облыстық бюджет және қосымша инвестиция

10.7	Жетісу өлкесі туралы ғылыми - көпшілік фильмін шығару	Облыс әкімдігі Обл. ҚОҚ басқ-сы	2003-2005	10,0	Облыстық бюджет және қосымша инвестиция
10.8	Ландшафты рекреациялық және техногендік маршруттар бойынша орта және арнаулы орта оқу орындары оқушыларының туристік саяхатын өткізу	Обл. білім департаменті, Обл. ҚОҚ басқ-сы	2002-2005 2006-2010	0,2 1.3	Облыстық бюджет және қосымша инвестиция
10.9	Облыстық қоршаған ортаны қорғау басқармасының материалдық-техникалық базасын нығайту		2002-2005 2006-2010	12,0 25,0	Облыстық бюджет
	Барлығы:		2002-2005 2006-2010	31,3 38,3	Облыстық бюджет
	Жиынтығы:		2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010 2002-2005 2006-2010	54,0 7,0 331,6 264,3 517,4 581,0	Республикалық бюджет Облыстық бюджет Кәсіпорын қаражаты, инвестор-лар

Пайдаланған негізгі қысқартулардың тізімі
 ШРҚ - шектеулі рұқсат етілген қалдықтар
 ШРК - шектеулі рұқсат етілген концентраттар
 А С - а ғ ы н д ы с у

ТАК - табиғи-аймақтық комплекс
 ШРН - шектеулі рұқсат етілген норма
 ТШЖ - табиғи-шаруашылық жүйе
 НӘҚ - нормативтік-әдістемелік құжаттамалар
 ҚТҚ - қатты тұрмыстық қалдықтар
 Қ О - қ о р ш а ғ а н о р т а
 ҚОҚ - қоршаған ортаны қорғау
 ТТП - табиғатты тиімді пайдалану
 ЕҚТА- ерекше қорғалатын табиғи аумақтар
 ШРТ - шектеулі рұқсат етілген төгінді
 СЭА - стационарлық-экологиялық алаңдар
 ЖСЭА- жартылай стационарлық-экологиялық алаңдар
 АПК - Алматы Пауэр Консолидейтед

ҮАК - үлкен Алматы каналы

Алматы облыстық мәслихатының
 2002 жылғы 26 желтоқсандағы
 N 31 - 161 шешіміне
 N 2 қосымша

Алматы облысы бойынша 2003 жылға арналған табиғат қорғау шараларының және ғылыми-зерттеу жұмыстарының жоспары

Р/с	Жұмыстың аталуы	Жұмыстың құны мың теңге	Орындаушы	Аяқталу түрі	Ескерту
1	2	3	4	5	6
1	Облыстың табиғи-ресурстық әлеуеті мен қоршаған ортаны ластау картасын жасау жолымен Алматы облысының аумағын экологиялық аудандастыруды аяқтау	3000,0	"Экожобалау ЛТД" ЖШС	Е с е п (ауыспалы)	Табиғи ресурстар және қоршаған ортаны қорғау министрінің 2000 жылғы 11 қарашадағы N 458-Б бұйрығы және Табиғи ресурстар және қоршаған ортаны қорғау министрлігінің 2001 жылғы 6 тамыздағы N 09-2054, 2001 жылы 24 қазандағы N 09-2918 хаты. Алматы облысының 2030 Стратегиясын жүзеге асыруға арналған шаралар жоспары. Облыстың 2010 жылғы кезеңге дейінгі экологиялық бағдарламасы
2.	Ақсу ауданы Жансүгіров кентіндегі канализациялық жүйені қалпына келтіру	2200,0	Тендер	Атқарылған жұмыстардың актілері (ауыспалы)	Облыстың 2010 жылғы кезеңге дейінгі экологиялық бағдарламасына сәйкес. Ақсу ауданы әкімінің 2000 жылғы 23 наурыздағы N 01-02/361 хаты
3.	1988 жылғы Жаманқұм апатының зардабын жою, Заречный кентіндегі су құбырлары мен канализацияны қалпына келтіру (су құбырлары мен канализацияны жөндеу және қайта жаңарту)	1850,0	Тендер	Атқарылған жұмыстардың актілері (ауыспалы)	Облыстың 2010 жылғы кезеңге дейінгі экологиялық бағдарламасына сәйкес. Қапшағай қаласы әкімінің 1999 жылғы 14 маусымдағы N 12-188, 2000 жылғы 3 сәуірдегі хаты N 12-152 хаты
4.	Талдықорған қаласында қатты тұрмыстық қалдықтарды жинауға арналған полигон құрылысын салу (құрылыс мерзімі 2003-2004 ж.)	3000,0	Тендер	Атқарылған жұмыстардың актілері	Алматы облысының 2010 жылғы кезеңге дейінгі экологиялық бағдарламасы

5.	Талғар ауданындағы Алматы мемлекеттік қорығының табиғи мұражайын жөндеу	1500,0	Тендер	Атқарылған жұмыстардың актілері	Алматы мемлекеттік табиғи қорығының 2002 жылғы 28 ақпандағы N 09, 2002 жылғы 10 шілдедегі N 34 хаты, облыстық үйлестіру кеңесі мәжілісінің шешімі, N 5 хаттама
6.	Қарасай ауданы Теректі селосындағы канализациялық жүйені қалпына келтіру	4500,0	Тендер	Атқарылған жұмыстардың актілері	Қарасай ауданы әкімінің 2002 жылғы 3 желтоқсандағы N 01-28/2075 хаты
7.	"ҚазПАС" аумақтық мемлекеттік кәсіпорнының Алматы облысының балық қорын көбейту мәселелерін дегі қызметін сауықтыру бойынша шаралар жоспары	2000,0	ҚазПАС	Атқарылған жұмыстардың актілері	"ҚазПАС" АМК директорының 2002 жылғы 25 қарашадағы N 1 -6/46 хаты.
8.	Көксу ауданындағы жарамсыз улы химикаттарды көмуге арналған полигонды қайта жабдықтау	3000,0	Тендер	Атқарылған жұмыстардың актілері	Көксу ауданы әкімінің 2002 жылғы 23 шілдедегі N 1127 хаты
9.	Талғар ауданы Кеңдала кентіндегі канализациялық жүйелерді қалпына келтіру	4400,0	Тендер	Атқарылған жұмыстардың актілері	Талғар ауданы әкімінің 2002 жылғы 11 қарашадағы N 02-1692 хаты
10.	Талғар қаласындағы тұрмыстық қатты қалдықтарға арналған жаңа полигон құрылысының жобасы	1500,0	Тендер	Жоба	Талғар ауданы әкімінің 2002 жылғы 8 тамыздағы N 01-1188, 2002 жылғы 11 қарашадағы N 02-1691 хаты
11.	ТЭЦ-3 күл қалдықтарын консервациялау	2000,0	АПК ААҚ	Атқарылған жұмыстардың актілері	АПК ААҚ-ң 2002 жылғы 29 тамыздағы N 102-5209 хаты
12.	Халыққа экологиялық білім беру және тәрбиелеу жөніндегі шараларды жүргізу (оқулықтар, кітаптар, брошюралар, экологтар күніне лекциялар) Облыс	5000,0	Тендер	Бағдарлама, атқарылған	2030 Стратегиясы, ҚР "Қоршаған ортаны қорғау туралы" Заңының 73-75 баптары. Алматы облысының 2010 жылғы

	мектептерін де қоршаған ортаны қорғау бойынша облыстық шаралар өткізу (мектептердің 10 пайызы экологиялық бағытпен).			жұмыстардың есептері	кезеңге дейінгі арналған экологиялық бағдарламасының N 4 басымдығы
13.	Облыстық қоршаған ортаны қорғау басқарма сының материалдық - техникалық базасын нығайту (негізгі құрал-жабдықтарды сатып алу, іссапар шығындары, жанар-жағар май).	2050,0	ОҚОҚБ	Есеп	Негізгі құрал - жабдықтарды сатып алу, іссапар шығындары, жанар-жағар май
14.	Қ а й т а ұйымдастырылған " Облыстық табиғат қорғау бағдарламасы департаменті" мемлекеттік мекемесін ұстау	4000,0	Мемлекеттік мекеме	Есеп	
	Жиынтығы	40000,0			

Басқарма бастығы